

Nr 40.

Ankom till riksdagens kansli den 15 maj 1945 kl. 5 em.

Bevillningsutskottets betänkande i anledning av väckt motion om tullfrihet beträffande hörapparater för lomhörda m. m.

(1:a avd.)

I en inom riksdagen väckt, till bevillningsutskottet hänvisad motion, I: 176, av herr *Wagnsson* har hemställts, »att riksdagen måtte besluta sådan ändring i gällande tulltaxa, att hörapparater för lomhörda jämte delar och tillbehör ävensom batterier till dessa må tullfritt kunna införas i riket eller, om detta icke kan bifallas, att hörapparaterna ur tulltaxesympunkt må återföras till statistiskt nr 1884».

Beträffande motiveringen för detta yrkande får utskottet, i den mån redogörelse härför ej lämnas i det följande, hänvisa till motionen.

I gällande tulltaxa med statistisk varuförteckning ha under statistiskt nr 1884 med tull av 150 kronor för 100 kilogram upptagits telegraf- och telefonapparater, telefonväxlar och telefonväxelbord samt delar därtill, ej särskilt nämnda. Under statistiskt nr 1888 och 1889 (numera uppdelade å nr 1888: 1 och 2 samt 1889: 1—5) med tull av 10 kronor för 100 kronor av värdet ha upptagits elektrotekniska specialapparater och delar därtill, ej särskilt nämnda, härunder inbegripna telefonöverdrag och förstärkare till telefontekniska mätordningar.

Elektriska hörapparater för lomhörda hänfördes enligt tidigare praxis vid tulltaxering till statistiskt nr 1884 med tull av 150 kronor för 100 kilogram. Vid prövning av besvär över tulltaxering beslöt emellertid generaltullstyrelsen, att dylika apparater vid tulltaxering skulle hänföras till statistiskt nr 1889 med tull av 10 procent av värdet. Regeringsrätten fann i utslag den 12 november 1943 icke skäl att göra ändring i nämnda beslut.

I den förevarande motionen har till stöd för det framställda yrkandet anförts bland annat följande. Så länge hörapparater tulltaxerats enligt statistiskt nr 1884 hade tullen praktiskt taget icke haft någon betydelse för köparna, men sedan tulltaxeringen skedde enligt statistiskt nr 1889 hade saken kommit i ett annat läge. Enligt statistiskt nr 1884 utgjorde tullen blott en krona 50 öre per kilogram, och då en hörapparat vägde cirka 160—170 gram hade tullen blivit endast några ören. Skedde tulltaxeringen enligt statistiskt nr 1889 utginge tullen med 10 procent av värdet, men då denna värdetull uttoges icke endast på varans fakturavärde utan även på samtliga kostnader, som hade med varans hitförsel att göra, vore det naturligt att tullbeloppen blivit avsevärt högre än tidigare. Det måste anses obilligt, att de lomhörda, som till större

delen utgjordes av mindre bemedlade, skulle bära en merkostnad, som enligt motionärens mening vore alldeles omotiverad och dessutom framstode som direkt felaktig. Ur såväl tullteknisk som humanitär synpunkt syntes det riktigtast att till statistiskt nr 1884 även hänföra de med s. k. rörförstärkare utrustade hörapparaterna. Enbart den omständigheten, att elektriska hörapparater för lomhörda icke i fabriksmässig omfattning tillverkades inom landet, borde medföra att apparaterna helt befriades från varje tullpåлага. Varje kostnad vid tulltaxeringen måste för de lomhörda framstå såsom en hård beskattning av ett lyte.

Efter därom i grundlagsenlig ordning framställd begäran har utskottet emottagit utlåtanden över motionen av kommerskollegium och generallullstyrelsen.

Generallullstyrelsen har i sitt utlåtande anfört bland annat följande.

Portativa elektriska hörapparater bestode av mikrofon och hörtelefon samt i regel även förstärkare, allt av små dimensioner. Apparaterna i fråga hade enligt tidigare praxis för tulltaxeringen likställts med telefonapparater och sålunda hänförts till statistiskt nr 1884 med tull av 150 kronor för 100 kilogram. Till detta nummer hänfördes även, på grund av rubrikens lydelse, i tulltaxan ej särskilt nämnda delar till apparaterna. Särskilt nämnda delar ävensom tillbehör tulltaxerades däremot enligt olika tillämpliga nummer i taxan, varvid exempelvis elektronrör hänföres till statistiskt nr 1885: 1, med tull av 10 procent av värdet, och galvaniska element (batterier) till statistiskt nr 1841: 1—2, med tull allt efter styckevikten av 20 kronor eller 10 kronor för 100 kilogram.

Enär varorna dock icke kunde anses utgöra telefonapparater i egentlig mening, fann styrelsen sig vid behandling av ett klagomål över tulltaxering böra inhämta yttrande från särskild sakkunnig. Dåvarande professorn generaldirektören H. K. A. Sterky förordade i yttrande den 25 juni 1941, att apparaterna hänfördes till rubriken för elektrotekniska specialapparater. Med stöd av detta yttrande beslöt styrelsen, att varorna skulle tulltaxeras enligt statistiskt nr 1889, med tull av 10 procent av värdet. Över detta liksom över två senare beslut av styrelsen i samma riktning anfördes besvär hos Kungl. Maj:t. I anledning därav infortrade Kungl. Maj:t utlåtande från tekniska högskolan, som överlämnade yttranden av professorn E. Löfgren, vilken på anförda skäl förklarade sig anse, att hörapparaterna borde hänföras till statistiskt nr 1889. Avskrifter av det av styrelsen inhämtade yttrandet ävensom av ett av de sistnämnda yttrandena bifogades styrelsens utlåtande. Genom utslag den 12 november 1943 förklarade Kungl. Maj:t sig ej finna skäl att göra ändring i de överklagade besluten.

Med stöd av dessa utslag tulltaxerades elektriska hörapparater ävensom ej särskilt nämnda delar till sådana apparater numera enligt statistiskt nr 1889: 5. I tulltaxan särskilt nämnda delar och tillbehör tulltaxerades liksom förut efter sin beskaffenhet enligt olika nummer i taxan.

Portativa elektriska hörapparater hade införts huvudsakligen från Tyskland

och U. S. A. Utförsäljningspriset varierade avsevärt för olika fabrikat, medelpriset torde ligga omkring 400 kronor. Tullen beräknades emellertid på inköpspriset (cifvärdet), som torde vara omkring hälften av utförsäljningspriset. Tullen skulle sålunda motsvara 5 procent av utförsäljningspriset och för en apparat i angivna prisläge uppgå till 20 kronor. Tullbeloppen kunde visserligen icke sägas vara utan betydelse för prissättningen men finge anses blygsamma i jämförelse med utförsäljningspriserna.

Frågan om tullfrihet komplicerades genom att de olika huvuddelarna av apparaterna kunde kombineras på olika sätt. Delarna infördes därför ofta var för sig och sammansattes först vid försäljningen. Hänsyn måste även tagas till en viss införsel av reservdelar. Tullfrihet syntes därför böra, åtminstone i viss utsträckning, omfatta jämväl delar och tillbehör.

Beträffande delar och tillbehör kunde det emellertid mången gång vara svårt eller omöjligt att avgöra, om de vore avsedda för elektriska hörapparater eller andra elektriska apparater. Svårigheterna gällde främst i tulltaxan särskilt nämnda delar och tillbehör, exempelvis elektronrör och batterier. Tullfrihet skulle medföra ett borttagande av det tullskydd, som avsetts för den inhemska tillverkningen av sådana varor. Därest tullfrihet medgaves endast för i tulltaxan ej särskilt nämnda delar och tillbehör, skulle emellertid en svensk tillverkare av hörapparater få erlægga tull för införsel av vissa detaljer, under det färdiga apparater kunde införas tullfritt. Tullskyddet skulle sålunda icke blott försvinna utan förbytas i tullbelastning.

Tullfrihet skulle alltså ur tullteknisk synpunkt medföra svårigheter och olägenheter. Någon garanti torde icke finnas, att ett borttagande av tullen komme konsumenterna till godo. Vidare förekomme en tillverkning av hörapparater inom landet, som visserligen för närvarande låge nere men som vore avsedd att återupptagas efter kriget. Det förefölle sannolikt, att ett upprätthållande av denna inhemska tillverkning skulle vara av större betydelse för nedbringandet av priset på hörapparater än ett avskaffande av tullen. Under sådana omständigheter funne styrelsen sig icke kunna tillstyrka förslaget om tullfrihet för dylika apparater samt delar och tillbehör därtill.

Beträffande yrkandet om återförande av hörapparaterna till statistiskt nr 1884 kunde viss tvekan råda om innebörden därav. Avsikten torde emellertid vara, att nämnda nummer skulle omfatta de artiklar, som enligt tidigare praxis hänförts dit.

Då vikten av hörapparaterna vore helt obetydlig, i regel omkring 200 gram, skulle tullen i sådant fall uppgå till endast några tiotal öre per apparat, motsvarande blott några tiondels procent av varuvärdet, vilket vore praktiskt taget liktydigt med tullfrihet. Detta förslag skulle sålunda till sina konsekvenser vara i det närmaste detsamma som tullfrihet för hörapparater samt ej särskilt nämnda delar därtill och kunde av förut angivna skäl icke tillstyrkas av styrelsen.

Styrelsen vore emellertid ense med motionären däri, att det ur humanitär synpunkt vore önskvärt, att priserna å hörapparater kunde nedbringas. Vid en närmare undersökning av förhållandena på ifrågavarande område skulle

måhända även vissa möjligheter till prisreduktion utan nedsättning av tullen kunna påvisas. Det vill även synas som om ett borttagande av den allmänna omsättningsskatten icke skulle medföra så stora olägenheter som ett upphävande av tullen.

På grund av det anförda ansåge sig styrelsen icke kunna tillstyrka bifall till den i motionen gjorda hemställan.

Kommerskollegium har, med överlämnande av ett från Sveriges elektroindustrieförening införskaffat yttrande, uttalat i huvudsak följande.

Vad beträffade hörapparaternas tulltekniska behandling funne kollegium, att apparaterna med hänsyn till sin konstruktion fortfarande borde hänföras till statistiskt nr 1889 och ej som motionären föreslagit till nr 1884.

Rörande frågan om tullfrihet för hörapparater jämte delar därtill hade motionären uttalat, att enbart den omständigheten, att elektriska hörapparater icke i fabriksmässig omfattning tillverkades inom landet, borde medföra befrielse från varje tullpåлага. Emellertid förefunnes en tillverkning, ehuru icke av större omfattning. Enligt vad kollegium inhämtat hade en försökstillverkning påbörjats 1937 men på grund av kriget måst avbrytas. Som försöken slagit väl ut, planerades att efter kriget återupptaga tillverkningen i betydligt större skala. Därigenom skulle större delen av landets behov tillgodoses samtidigt som tillverkningskostnaderna skulle avsevärt kunna sänkas.

Tullen saknade visserligen för närvarande berättigande, då tillverkningen låge nere. Så snart mera normala förhållanden bleve rådande torde emellertid den nuvarande tullsatsen vara behöfvlig för den inhemska produktionens fortbestånd. En inhemsk tillverkning torde medverka till att importpriset hölles lägre. Redan försökstillverkningen hade medfört en icke obetydlig pris-sänkning på utländska apparater. Det kunde därför ifrågasättas, huruvida icke de i motionen åberopade sociala synpunkterna kunde komma att framdeles bli bättre tillgodosedda genom att den nuvarande tullsatsen bibehölles. Under sådana omständigheter kunde kollegium icke tillstyrka att den ifrågavarande tullen borttoges.

Kollegium delade emellertid motionärens uppfattning om önskvärdheten av att nedbringa försäljningspriset på apparaterna. Därvid syntes dock i första hand böra undersökas, huruvida det icke vore möjligt att genom en rationalisering av försäljningen kunna minska försäljningsomkostnaderna. Kollegium ansåge sig sålunda böra avstyrka bifall till motionen.

Sveriges elektroindustrieförening har i sitt yttrande uttalat bland annat, att förekomsten av en inhemsk tillverkning av hörapparater utgjorde en betydligt värdefullare regulator på den inhemska prisnivån än vad ett borttagande av värdetullen innebure, samt att de i hörapparaterna ingående delarna i stor utsträckning vore standarddelar för andra teletekniska apparater, varför en särskild tullbehandling av delar till hörapparater vore en tullteknisk omöjlighet. Med hänsyn därtill förordade föreningen, att någon ändring ej skedde av nu gällande tullsats för hörapparater.

Utskottet.

I den förevarande motionen har hemställts om tullfrihet vid införsel av hörapparater för lomhörda jämte delar och tillbehör därtill eller, om detta icke kunde bifallas, att hörapparaterna måtte hänföras till viss rubrik i tulltaxan, varigenom de komme att underkastas en viktull av 150 kronor för 100 kilogram i stället för nuvarande värdetull av 10 procent av införselvärdet. Till stöd för yrkandet har åberopats framför allt humanitära skäl.

Utskottet finner de av motionären anförda sociala skälen synnerligen behjärtansvärda. Emellertid vill utskottet erinra om vad i de över motionen avgivna utlåtandena anförts om att nuvarande tullsatser vore erforderliga till skydd för den inhemska tillverkningen av ifrågavarande varor, vilken kunde förväntas bidra till att nedbringa priserna å apparater av detta slag, sedan normala förhållanden åter inträtt efter kriget. Kommerskollegium har i anslutning härtill uttalat, att det kunde ifrågasättas, huruvida icke de åberopade sociala synpunkterna på detta sätt kunde komma att framdeles bliva bättre tillgodosedda genom att den nuvarande tullsatsen bibehölles. Tillika har generaltullstyrelsen i sitt utlåtande uppmärksammat skillnaden mellan hörapparaternas inköpspris vid införseln och deras utförsäljningspris samt framhållit, att tullbeloppen torde få anses vara blygsamma i jämförelse med de priser apparaterna betingade vid utförsäljningen. Såväl kommerskollegium som generaltullstyrelsen ha framhållit önskvärdheten av att priserna nedbringades men ansett möjligheter därför förefinnas utan borttagande av tullen. Därvid har kommerskollegium ansett det i första hand böra undersökas, huruvida icke genom rationalisering av försäljningen omkostnaderna därför kunde nedbringas. Vidare har påpekats, att ett genomförande av motionärens förslag skulle medföra vissa icke obetydliga tulltekniska olägenheter. Beträffande det alternativa förslaget om den nuvarande värdetullens ersättande med viss viktull har generaltullstyrelsen framhållit, att, då vikten av ifrågavarande hörapparater vore helt obetydlig, en tullbeskattning av avsedd art vore praktiskt taget liktydig med tullfrihet. Utskottet finner de sålunda anförda skälen mot ändring av nuvarande tullbeskattning vägande.

Under åberopande av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

att motionen I: 176 av herr Wagnsson om tullfrihet beträffande hörapparater för lomhörda m. m. icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 11 maj 1945.

På bevillningsutskottets vägnar:

A. J. BÄRG.

Närvarande:

från första kammaren: herrar *Johan Bärj, Sjödahl, Frans Ericson, Björnsson, Robert Berg, Lennart Johansson, Sundelin, Ramberg, Näsgård* och *Wethje*, samt

från andra kammaren: herrar *Hagberg* i Malmö, *Björklund, Hammarlund, Sandberg, Janson* i Frändesta, *Falk, Jonsson* i Skedsbygd, *Karlsson* i Grängesberg, *Sundström* i Skövde och *Brandt*.